

OPONENTSKÝ POSUDOK NA VYMENÚVACIE KONANIE

Doc. Mgr. Juraja Malíčka, PhD.,

za profesora v odbore habilitačného a inauguračného konania estetiky

S mimoriadnym zaujatím a veľmi dôkladne som si preštudovala materiály, ktoré predložil Doc. Mgr. Juraj Malíček, PhD. ako prílohy k svojej žiadosti o inauguračné konanie. Titul profesor je titulom vedeckým a súčasne pedagogickým. Sústredím sa teda postupne na obe oblasti jeho profesijného pôsobenia, pokúsim sa pomenovať charakteristické aj jedinečné črty výsledkov jeho práce, jeho mimoriadne postavenie a prínos v odbore, v ktorom sa o titul profesor uchádza. Doc. Malíček sa počas svojho pôsobenia na viacerých univerzitných pracoviskách (Nitra, Bratislava) na Slovensku, ako aj v slovenských kultúrnych inštitúciách (RTVS a i.), vyprofiloval na popredného odborníka v oblasti estetiky, ale aj žurnalistiky, médií a populárnej kultúry. V prípade menovaného ide o mimoriadne komplexnú, pracovitú a invenčnú osobnosť, ktorá je známa v širokom povedomí vedeckej aj laickej verejnosti recipujúcej kultúru (najmä populárnu a filmovú).

Pedagogická činnosť

Príprava na pedagogickú činnosť bola u doc. Malíčka pomerne priamočiara. Dokladuje to jeho vysokoškolské štúdium na Filozofickej fakulte UKF v Nitre, kde po absolvovaní magisterského stupňa štúdia učiteľstva v odbore estetiky – filozofia a občianska náuka v roku 1999 nastúpil na ÚLUK ako odborný asistent a súčasne aj na doktorandské štúdium, kde po úspešnej obhajobe dizertačnej práce v roku 2008 získal akademický titul PhD. v odbore Estetika a dejiny estetiky a v roku 2015 sa stal docentom v tom istom odbore. Počas 22 rokov pedagogickej činnosti na ÚLUK, ale aj Katedre žurnalistiky FF UKF a Katedre masmediálnej komunikácie FF UKF vyučoval viac ako 33 študijných disciplín, menovite na týchto študijných programoch: Estetika, Estetická výchova (učiteľstvo), Digitálna marketingová komunikácia, Marketingová komunikácia a reklama, žurnalistika. Garantoval ŠP žurnalistika na 1. a 2. stupni.

Od začiatku svojej odbornej zameranie cieľavedome smeroval k estetickým aspektom a teórii populárnej kultúry, dejinám kinematografie, interpretácii filmu, je špecialistom na žánre a subžánre popkultúry (napr. fantasy, komiks, videohry). Je tiež veľmi aktívnym a v československom priestore uznávaným publicistom a redaktorom v médiách a rozhlase. Skutočnosť, že menované aktivity v kultúru konštituujúcej praxi sú početné a odbornou i laickou verejnosťou oceňované, má pozitívny vplyv na jeho pedagogické pôsobenie na pracovisku. Táto viacdomosť mu umožňuje hlbšie preniknúť aj do problematiky odborných predmetov (najmä interpretácie filmového diela, popkultúry, masmédií etc.).

Súčasťou organického prepojenia jeho teoretických aktivít s praxou sú aj jeho bohaté popularizačné aktivity. Aj v tomto je veľmi úspešný: píše popularizačné knihy a články o filme, moderuje v slovenskom rozhlase v reláciách venujúcich sa filmovej tvorbe (napr. rubriky Hračky FM, Do kina), je členom mnohých komisií a porôt filmových festivalov, obľúbeným hosťom diskusií o súčasnom umení. Participuje aj na tom type projektov, ktoré sú určené pre mládež, ide najmä o prednáškovú činnosť pre stredné školy. Za zmienku určite stojí mimoriadne úspešná kniha v spoluautorstve s Františkom Gyarfášom *Naše filmové storočie* (osobitne 2. rozšírené vydanie z roku 2019). Jej prvé vydanie z roku 2015 bolo ocenené cenou Literárneho fondu Igric. Ide o knihu múdru, pútavú, čítavú, odhaľujúcu mnohé o filme ale aj o vnútornom osobnostnom nastavení dvoch spoločne diskutujúcich filmových znalcov. Len na margo poviem, že aj túto knihu (hoci nevznikla pre tento účel) považujem za užitočný a moderný učebný materiál.

Uchádzač je autorom úctyhodného počtu učebníc (7), vo väčšine prípadov ako spoluautor. Jeho dve monografické práce *Vademecum popkultúry* (2008) a jej rozšírená verzia *Popkultúra: návod na použitie* (2012) možno považovať za zakladateľské pre výskum a teoretickú apologézu populárnej kultúry v línii nitrianskej recepčnej estetiky. Osobne ich považujem skôr za veľmi kvalitný učebnicový materiál, glosujúci to podstatné – aspoň tak sa mi to javí – to však neuberá na jeho kvalite. Najnovšou prácou, ktorej je uchádzač spoluautorom, je vysokoškolská učebnica *Iniciačné kapitoly z populárnej kultúry* (2021). Popkultúra je v nej predstavená ako „priestor žitej skúsenosti“ (s. 8), uchádzač vo svojej stati výstižne pomenúva bazálne jednotky recepčného kódu vedúceho k lepšiemu porozumeniu popkultúry ako „procesu existenciálnej sémantizácie, teda životného z významnenia“ (s. 7). Založenie novej edície „Popkulpútrna čítanka“, ktorej je prvým zväzkom, je zaiste veľkým prísľubom pre rozvoj študijného programu estetika, ale aj pre fanúšikov filmu, pedagógov predmetu Umenie a kultúra na gymnáziách etc. Moderná a graficky vypointovaná učebnica spĺňa všetky kvalitatívne kritériá. Napokon zanietenu pedagogickú činnosť uchádzača dokladuje vedenie bakalárskych a magisterských prác (spolu 32), ich počet výrazne prekračuje kvantitatívne požiadavky. Za zavŕšenie pedagogickej práce považujem odovzdávanie nadobudnutej vedeckej akribie nastupujúcej generácii výskumníkov – zo zatiaľ troch vedených dizertačných prác boli 2 úspešne obhájené.

Vedecko-výskumná činnosť

Vo vedeckej činnosti uchádzača sa prelínajú viaceré tematické okruhy. Ich spoločným menovateľom je estetické vnímanie a recepčná skúsenosť zakúšaná na popkultúrnych artefaktoch, resp. umeleckých prejavoch a dielach. Výsledky predstavujú vklad do rozvoja estetiky ako širokospektrálne operujúcej filozofickej disciplíny. Už od začiatku vedeckej kariéry uchádzača možno sledovať, ako sa postupne profiloval jeho eminentný záujem koncentrovaný na teóriu, dejiny a estetiku filmu. Vďaka tejto priamočiarosti a systematickému napredovaniu sa za dve dekády vypracoval na popredného odborníka, dovoľm si povedať, že s presahom minimálne do stredoeurópskych kontextov.

Doc. Malíček je autorom 2 vedeckých monografií a spoluautorom ďalších 3. Rada by som poukázala na monografiu, ktorá vyšla vo svetovom jazyku v zahraničí *The pleasure of appearance and knowledge – pop culture as experience* (2016, Krakow) a na najnovšiu monografiu s názvom *Rozkoš zdaní a poznania. Popkultúra ako skúsenosť* (2021). Druhá menovaná je zrejme prepracovaným prekladom prvej určeným slovenskej odbornej verejnosti a študentom. Vychádzajúc zo slovenskej verzie konštatujem, že čitateľ drží v rukách filozofický traktát Deweyovského ladenia, nesytematizujúci, skôr kontemplujúci. Autor tu na základe svojich „žitých“ skúseností odvážne prirovnáva popkultúru ku skúsenosti, k tvorbe, ku komodite, ale chápe ju tiež ako recepciu, ontológiu, realitu existujúcu vďaka „chrámu pamäti“ jednotlivca, fanúšika. Prekračuje tým štandardné (denotačné) významy pojmov, čo môže síce pôsobiť obrazoborecky, avšak toto uvažovanie o filme z vyšších poschodí, na filozofickej-estetickú úroveň, prináša zrozumiteľné konotácie, ktoré akceptujeme ako snahu o originálny a poznanie aktualizujúci prístup. Výsledky teoretickej verifikácie cestou dialógu vedeného s veľikánmi ako John Dewey, Roland Barthes, Umberto Eco, Martin Heidegger, Gilles Lipovetsky, Ludwig Wittgenstein či Richard Schusterman, ktorí boli inšpiráciou, považujem za dôležitý vklad do filozofie filmu skúmaného metódami estetiky.

Materiály predložené k inauguračnému konaniu dokumentujú šírku aj hĺbku záberu uchádzača. Celkový počet výstupov predstavuje úctyhodné číslo (457 publikačných jednotiek) v kategóriách všetkého druhu, pričom 154 z nich je vedeckého a 303 je odborného charakteru. Publikované príspevky na domácich a zahraničných konferenciách, v zborníkoch a vedeckých časopisoch ako aj počet citácií 66 ďaleko presahujú požadované štandard – viaceré trojnásobne (počet ohlasov, počet vedeckých článkov), viaceré dvojnásobne (počet knižných

titulov, vedeckých monografií, vysokoškolských učebníc). Uchádzač je autorom 1 a spoluautorom ďalších 3 štúdií uverejnených v časopisoch registrovaných vo svetových databázach (2 x CCC, 2 x Scopus), dokázateľne disponuje ohlasmi na svoje vedecké práce v týchto databázach.

Za posledných 10 rokov bol uchádzač zodpovedným riešiteľom jedného projektu KEGA (2019-2020) a spoluriešiteľom ďalších 5-tich projektov (VEGA, KEGA), celkovo participoval na 14-tich výskumných a vzdelávacích projektoch, z toho na jednom medzinárodnom. Táto intenzívna vedecko-výskumná činnosť vygenerovala v poslednej dekáde mnohé významné publikácie autora. Na vedeckých ale rovnako aj didaktických výstupoch uchádzača treba vyzdvihnúť pútavosť a zrozumiteľnosť jeho pisateľského štýlu, cit pre jazyk, vysoké nároky na štylistickú vybrúsenosť a poctivé zaobchádzanie s odborovou a filozofickou terminológiou. Popritom sa uňho ako u autora vytríbila vysoko rozvinutá schopnosť parafrázovať idey iných mysliteľov a zasadiť ich do kontextu vlastného uvažovania o probléme. Disponuje však rovnako aj vlastnou originálnou trajektóriou uvažovania, pohotovo analyzuje súvislosti a syntetizuje ich do nových myšlienkových kontextov pri skúmaní súčasných umeleckých a kultúrnych javov, faktov a fenoménov metódami filozofie a estetiky.

Medzinárodný ohlas na jeho vedeckú činnosť

S určitosťou možno konštatovať, že doc. Malíček je medzinárodne rešpektovanou osobnosťou vo svojom odbore. V stredoeurópskom priestore (najmä v Česku) je často prizývaným pozvaným prednášajúcim na medzinárodných fórach. Počas svojej vedeckej prípravy medzi rokmi 2002-2015 absolvoval spolu 3 zahraničné prednáškové a výskumné pobyty (Česko a Slovinsko). Je veľmi aktívnym posudzovateľom pre domáce a zahraničné agentúry (VEGA, KEGA, APVV), členom významných národných (Fond na podporu umenia) a medzinárodných hodnotiacich grémii (redakčné rady vedeckých časopisov v zahraničí, Vedecké rady – napr. v ČR). Je vyhľadávaným recenzentom vedeckých knižných prác publikovaných v slovenskom, českom, anglickom a španielskom jazyku. Jeho prítomnosť v medzinárodnom priestore je evidentná, publikuje v zahraničných časopisoch a vydavateľstvách, zúčastňuje sa medzinárodných konferencií a jeho ohlasy v zahraničí svojim počtom presahujú požiadavky na uchádzača o inauguračné konanie. Doc. Malíček je jednoznačne prínosom pre vedný odbor estetika, rovnako pre svojich študentov a pre svoju akademickú inštitúciu, ktorú dôstojne reprezentuje doma aj vo svete.

Záver

Na základe uvedených skutočností **odporúčam**, aby doc. Mgr. Jurajovi Malíčkovi, PhD. po úspešnom inauguračnom konaní a po splnení všetkých vysokoškolskou legislatívou predpísaných podmienok bol udelený vedecko-pedagogický titul **profesor** v odbore habilitačného a inauguračného konania **Estetika**.

V Prešove, 24.01.2022

.....
prof. PaedDr. Slávka Kopčáková, PhD.